

ფორეინგმოზის და მრავალფეროვნების ინსტიტუტი (TDI)

Kingdom of the Netherlands

მიზნები და ამოცანები

ტოლერანტობისა და მრავალფეროვნების ინსტიტუტი (TDI) დაფუძნდა 2013 წლის 29 ივლისს. ორგანიზაციის მიზნებია: რელიგიის თავისუფლების დაცვა და საზოგადოებაში ტოლერანტობის კულტურის განვითარების ხელშეწყობა; რელიგიური, ეთნიკური და რასობრივი ნიშნით დისკრიმინირებული ადამიანებისა და ჯგუფების უფლებების დაცვა და აღდგოკატირება; სამოქალაქო ინტეგრაციის ხელშეწყობა; რელიგიის თავისუფლების, დისკრიმინაციის აკრძალვის, უმცირესობების უფლებების მიმართულებით სახელმწიფო პოლიტიკის კვლევა და ანალიზი.

საქმიანობის სფეროები და ძირითადი მიმართულებები:

სამართლებრივი დახმარება, სტრატეგიული სამართალწარმოება და აღმოჩენა

TDI-ს საქმიანობის ერთ-ერთი ყველაზე პრიორიტეტული მიმართულებაა რელიგიის თავისუფლების დაცვა, რელიგიური, ეთნიკური და რასობრივი დისკრიმინაციის აღმოფხვრა სტრატეგიული სამართალწარმოების, უფასო იურიდიული დახმარებისა და თანასწორობის იდეის ადვოკატირების გზით. 2016 წლიდან, ორგანიზაციის იურისტების გუნდი აქტიურად მუშაობს აღნიშნული მიმართულებით.

ასევე, ეფექტიანი ადვოკატირებისა და იურიდიული დახმარების გაწევის მიზნით, TDI-ს იურისტები მუდმივად მართავენ შეხვედრებს ადგილობრივ რელიგიურ და ეთნიკურ ჯგუფებთან საქართველოს რეგიონებში, განსაკუთრებით კი, ქვემო ქართლში, სამცხე-ჯავახეთსა და აჭარაში.

სტრატეგიული სამართალწარმოებისა და იურიდიული დახმარების სტატისტიკა 2016 წლის იანვრიდან 2018 წლის ოქტომბრამდე:

- 700-მდე იურიდიული კონსულტაცია
- 44 წარმომადგენლობა საერთო და საკონსტიტუციო სასამართლოებში
- 30 წარმომადგენლობა სახალხო დამცველთან, ადმინისტრაციულ ორგანოებსა და სამართალდამცავ უწყებებში
- 9 წარმატებულად დასრულებული სტრატეგიული სამართალწარმოება
- TDI-ს განცხადებების და სამართალწარმოების საქმეების საფუძველზე, საქართველოს სახალხო დამცველმა საჯარო უწყებების მიმართ გასცა 4 რეკომენდაცია და ზოგადი წინადადება.

2018 წლის ნოემბრის მდებარეობით,
TDI აწარმოებს **17** მიმდინარე სტრატეგიული საქმის

სასამართლოებში

TDI-მ, სტრატეგიული სამართალწარმოების გზით, არაერთი სისტემური პრობლემა გადაჭრა და/ან ამ მიმართულებით მუშაობა დაიწყო, მათ შორის:

საგადასახადო უთანასწორობისა და ქონების შეძენის საკითხები

რელიგიური გაერთიანებები მრავალი წელია ითხოვენ საქართველოს კანონმდებლობაში არსებული უთანასწორობის აღმოფხვრასა და დისკრიმინაციული გარემოს შეცვლას, რაც სისტემატურად აისახებოდა საქართველოს სახალხო დამცველის, სახალხო დამცველთან არსებული რელიგიათა საბჭოს, საერთაშორისო და ადგილობრივი ორგანიზაციების ანგარიშებსა და რეკომენდაციებში.

2018 წლის 3 ივლისს საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლომ რელიგიური ორგანიზაციების ორი სარჩელი დააკმაყოფილა. სასამართლომ დაადგინა კონსტიტუციის მე-14 მუხლის (თანასწორობის უფლება/დისკრიმინაციის აკრძალვა) დარღვევა და არაკონსტიტუციურად ცნო **საგადასახადო კოდექსის** და **სახელმწიფო ქონების შესახებ კანონის ნორმები**, რომლებიც არათანაბარ პირობებს ქმნიდა რელიგიური ორგანიზაციებისთვის:

- ✚ სასამართლომ არაკონსტიტუციურად ცნო საგადასახადო კოდექსის ის ნორმა, რომელიც მხოლოდ საქართველოს მართლმადიდებელ ეკლესიას ათავისუფლებს დამატებული ღირებულების გადასახადისგან ეკლესიების და ტაძრების რესტავრაციის, მშენებლობის და მოხატვის შემთხვევაში.
- ✚ სასამართლომ არაკონსტიტუციურად მიიჩნია სახელმწიფო ქონების შესახებ საქართველოს კანონის ნორმა, რომელიც მხოლოდ საქართველოს საპატრიარქოსთვის უშვებს შესაძლებლობას, უსასყიდლოდ მიიღოს სახელმწიფო ქონება. სხვა რელიგიური გაერთიანებებისთვის კი გამორიცხავს იმავე შესაძლებლობას.

მოსარჩელეთა ინტერესებს, ორივე შემთხვევაში, ტოლერანტობისა და მრავალფეროვნების ინსტიტუტი (TDI) და თბილისის თავისუფალი უნივერსიტეტის საკონსტიტუციო სამართლის კლინიკა წარმოადგენდნენ.

რელიგიური გაერთიანებების ქონებრივი საკითხები

საბჭოთა პერიოდში ჩამორთმეული ქონების რესტიტუცია

XX საუკუნეში, საბჭოთა კავშირის პერიოდში, რელიგიურ გაერთიანებებს ჩამოერთვათ ქონება, მათ შორის, საკულტო ნაგებობები. საბჭოთა კავშირის დაშლისა და საქართველოს დამოუკიდებლობის აღდგენის შემდეგ, რელიგიური გაერთიანებების ნაწილმა ვერ შეძლო ისტორიული საკუთრების დაბრუნება.

ქონების რესტიტუციის პრობლემა საქართველოში აქტუალურია სომეხთა სამოციქულო მართლმადიდებელი, კათოლიკე, ევანგელურ-ლუთერული ეკლესიების, მუსლიმი და იუდაური თემებისთვის. გარდა იმისა, რომ რელიგიური გაერთიანებები ისტორიულ ქონებას ვერ იბრუნებენ, ნაგებობები, რომელთა უმეტესი ნაწილი კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლია, ნადგურდება და ინგრევა.

TDI რელიგიური გაერთიანებებისთვის საბჭოთა პერიოდში მიყენებული ზიანის აღიარებისა და რესტიტუციის პოლიტიკის შემუშავების მიმართულებით, სტრატეგიულ ადვოკატირებას ახორციელებს. ორგანიზაციამ მოამზადა პოლიტიკის დოკუმენტი, რომელიც რესტიტუციის კუთხით საქართველოში რელიგიური გაერთიანებების საჭიროებებსა და საერთაშორისო გამოცდილებას აანალიზებს და სახელმწიფოს კონკრეტულ რეკომენდაციებს სთავაზობს.

TDI¹ სასამართლოში იცავს სომეხთა სამოციქულო მართლმადიდებელი ეკლესიის საქართველოს ეპარქიის ინტერესებს. 2017 წლის ივლისში საქართველოს მთავრობამ თბილისში, აღმაშენებლის გამზ. #38-ში მდებარე დაზიანებული ეკლესია, „თანდოიანც სურბ ასტვაწაწინი“ (თანდოიანცის წმინდა ღვთისმშობლის ეკლესია) და მისი მიმდებარე ტერიტორია საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიის საპატრიარქოს გადასცა. არაერთი წყა-

¹ TDI-სთან ერთად, სომეხთა სამოციქულო ეკლესიის ინტერესებს იცავს ადამიანის უფლებების სწავლებისა და მონიტორინგის ცენტრი.

როთი დასტურდება, რომ საბჭოთა ოკუპაციამდე, ტაძარი სომეხთა სამოციქულო ეკლესიას ეკუთვნოდა. საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ, ეკლესიის ნაგებობა სახელმწიფოს საკუთრებაში გადავიდა. გადაცემამდე, სახელმწიფოს არ შეუსწავლია ტაძრის ისტორიული წარმომავლობა და მისი კულტურული და კონფესიური მახასიათებლები.

არადომინანტი რელიგიური ჯგუფებისათვის საბჭოთა კავშირის დროს ჩამორთმეული ქონების რესტიტუციის სახელმწიფო პოლიტიკის არარსებობის პირობებში, „თანდოიანცის ეკლესიასთან“ დაკავშირებულ სამართალწარმოებას პრეცედენტული მნიშვნელობა აქვს.

რელიგიური გაერთიანებების საკულტო ნაგებობები

საკულტო ნაგებობების მშენებლობა

რელიგიური გაერთიანებები სირთულეებს აწყდებიან საკულტო ნაგებობის მშენებლობისას, განსაკუთრებით, ადმინისტრაციული წარმოების დროს, ადგილობრივი თვითმმართველობის მიერ მშენებლობის ნებართვების გაცემის პროცესში.

2017 წელს თბილისის საქალაქო სასამართლომ, შემდგომში კი თბილისის სააპელაციო სასამართლომ, განიხილა და დააკმაყოფილა რელიგიური გაერთიანების საჩივარი (ინტერესებს TDI იცავდა), რომელიც თბილისის მერიისა და სსიპ „ქალაქ თბილისის არქიტექტურის სამსახურის“ მიერ რელიგიური გაერთიანებისგან საკულტო ნაგებობის მშენებლობისთვის სსიპ რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტოს რეკომენდაციის წარმოდგენის დავალებულებას ეხებოდა. სასამართლომ დაადგინა, რომ საქართველოს კანონმდებლობის თანახმად, ადმინისტრაციული ორგანო არ იყო უფლებამოსილი, განმცხადებლისგან მოეთხოვა სხვა რაიმე დამატებითი საბუთის ან ინფორმაციის (მათ შორის, რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტოს რეკომენდაციის) წარდგენა, თუ ის უშუალოდ არ იყო გათვალისწინებული კანონით. ამგვარად, შეიზღუდა მოსარჩელის უფლება კუთვნილი მიწის ნაკვეთის სამშენებლოდ და საექსპლუატაციოდ სარგებლობისთვის.

მნიშვნელოვანია ბათუმში ახალი მეჩეთის მშენებლობის საკითხი. მრავალი წელია, მუსლიმებს მეჩეთის აშენების შესაძლებლობა არ ეძლევათ. მათ მიწის ნაკვეთი 2017 წელს შეიძინეს და ბათუმის მერიამ ადგილობრივი მუსლიმების თვითორგანიზებულ გაერთიანებას ნებართვის გაცემაზე დაუსაბუთებელი უარი უთხრა. მუსლიმებმა გადაწყვეტილების ბათილად ცნობისა და დისკრიმინაციის ფაქტის დადგენის მოთხოვნით, სასამართლოს მიმართეს. მოსარჩელეთა ინტერესებს TDI და ადამიანის უფლებების სწავლებისა და მონიტორინგის ცენტრი (EMC) იცავენ.

სავარაუდო დისკრიმინაცია კომერციული ბანკების მხრიდან

საქართველოში რასობრივ დისკრიმინაციას ყველაზე ხშირად აფრიკისა და აზიის ქვეყნების წარმომადგენლები, მათ შორის, სტუდენტები განიცდიან. TDI-ს არაერთხელ მიმართეს სხვადასხვა ქვეყნის მოქალაქეებმა, რომლებიც სახელმწიფო და კერძო უწყებების მხრიდან, სავარაუდო რასობრივი ნიშნით დისკრიმინაციული მოპყრობის პრაქტიკაზე საუბრობენ. სისტემური ხასიათის პრობლემები, არათანმიმდევრული და, ხშირ შემთხვევაში, დისკრიმინაციული პოლიტიკა ნეგატიურ გავლენას ახდენს მათ ცხოვრებაზე, რამდენადაც ემზადებათ სხვადასხვა სერვისით სარგებლობის უფლება ყოველდღიურ ცხოვრებაში.

2016-2017 წლებში, TDI-ს მიერ სტრატეგიული ადვოკატირების საშუალებით, ნიგერიის მოქალაქე სტუდენტების წინაშე არსებული სისტემური პრობლემა ნაწილობრივ გადაიჭრა. სს „საქართველოს ბანკი“ საქართველოში მცხოვრებ ნიგერიის მოქალაქეებს უზღუდავდა უფლებას, გაეხსნათ საბანკო ანგარიში, ესარგებლათ ანგარიშზე მიბმული სტუდენტური სამგზავრო ბარათებითა და თბილისის უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების სტუდენტებზე გავრცელებული სატრანსპორტო შეღავათებით. შესაბამისად, ნიგერიის მოქალაქეები ვერ განკარგავდნენ საკუთარ ფულად სახსრებს საბანკო ანგარიშის მეშვეობით, ექმნებოდათ გადაადგილების პრობლემა და ეზღუდებოდათ კანონით გარანტირებული სხვა უფლებები.

TDI-მ დისკრიმინაციული მიდგომის აღმოფხვრის, პრობლემის სისტემური მოგვარების მოთხოვნითა და შესაბამისი რეკომენდაციებით მიმართა სს „საქართველოს ბანკსა“ და საქართველოს ეროვნულ ბანკს, ხოლო საქმის შესწავლისა და დისკრიმინაციის ფაქტის დადგენის თხოვნით – საქართველოს სახალხო დამცველს.

სახალხო დამცველის შეფასების ანალიზით ირკვევა, რომ კომერციულმა ბანკმა კლიენტის შემოწმების ლეგიტიმური პროცედურა ზედაპირულად გამოიყენა, რამაც კეთილსინდისიერი მომხმარებლების უფლებების დარღვევა გამოიწვია.

საკითხის ადვოკატირების შედეგად, ნიგერიის მოქალაქეებს ბანკმა გაუხსნა საბანკო ანგარიშები ეროვნულ ვალუტაში, ასევე, მათ შესაძლებლობა მიეცათ, ესარგებლათ სტუდენტური სამგზავრო შეღავათებით.

ბინადრობის ნებართვის მოპოვების პრობლემა უცხო ქვეყნის მოქალაქეებისთვის

გარკვეული ქვეყნების მოქალაქეებისთვის საქართველოში პრობლემურია ბინადრობის ნებართვის მიღება. მაგალითად, აფრიკისა და აზიის ქვეყნების მოქალაქეები ხშირად აწყდებიან სირთულეებს. ბინადრობის ნებართვის გაცემაზე გადაწყვეტილებას სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტო, სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურის დასკვნის საფუძველზე იღებს.

კონკრეტული ქვეყნების წარმომადგენლებისთვის ბინადრობის ნებართვის გაცემაზე უარი, უმრავლეს შემთხვევაში, სწორედ ამ დასკვნაზე დაყრდნობით გაიცემა და, სახელმწიფო თუ საზოგადოებრივი უსაფრთხოების ინტერესებიდან გამომდინარე, უცხოელის საქართველოში ცხოვრების მიზანშეუწონლობას უკავშირდება.

კონკრეტული წარმოშობის ქვეყნის, რეგიონის, კანის ფერისა ან/და რასობრივი კუთვნილების ნიშნით გაერთიანებული უცხო ქვეყნების მოქალაქეებისთვის ბინადრობის ნებართვის გაცემაზე დაუსაბუთებელი უარის შემთხვევების მაღალი მაჩვენებელი, სახელმწიფოს მხრიდან შესაძლო დისკრიმინაციულ პოლიტიკაზე მიანიშნებს.

TDI საერთო სასამართლოებში იცავს იმ უცხო ქვეყნის მოქალაქეთა ინტერესებს, რომელთაც ბინადრობის ნებართვაზე უარი დაუსაბუთებლად, სავარაუდოდ, დისკრიმინაციული მოტივით ეთქვათ.

ცნობიერების ამაღლება და არაფორმალური განათლება

კულტურული მრავალფეროვნების წარმოჩენა და ტოლერანტობის ხელშეწყობა, რელიგიური, ეთნიკური, ასევე რასობრივი ნიშნით დისკრიმინაციისა და უმცირესობებისთვის მართლმსაჯულებაზე წვდომის შესახებ საზოგადოების ინფორმირება TDI-ის ერთ-ერთი პრიორიტეტული მიმართულებაა. ამ მიზნით, TDI ქმნის მდიდარ მულტიმედიურ მასალას, მართავს საგანმანათლებლო ღონისძიებებს, სემინარებს, გამოფენებს, კონფერენციებს, საჯარო დისკუსიებს ახალგაზრდების, დაინტერესებული პირებისა და ადგილობრივი ხელისუფლების წარმომადგენლებისთვის.

მიმდინარე და განხორციელებული პროექტები:

მულტიმედია

მრავალფეროვნების სახეები – მულტიმედია პლატფორმა, დოკუმენტური, გრაფიკული ვიდეოების, ფოტომბებისა და საგანმანათლებლო, პოპულარული სტატიების საშუალებით, აუდიტორიას აცნობს საქართველოს კულტურულ მრავალფეროვნებას. სხვადასხვა რელიგიური, ეთნიკური თუ ეროვნული იდენტობის ადამიანები მოგვითხრობენ თავიანთ ყოველდღიურობაზე, დომინანტი ჯგუფის წარმომადგენლებთან ურთიერთობის დადებით გამოცდილებასა თუ დისკრიმინაციაზე. მულტიმედია ასევე მოიცავს გრაფიკულ საგანმანათლებლო ვიდეოებს საქართველოში მცხოვრები სხვადასხვა რელიგიური და ეთნიკური ჯგუფის ისტორიაზე, ტრადიციებზე, საქართველოს ეროვნულ კულტურაში შეტანილ წვლილზე, საბჭოთა რეპრესიებსა და თანამედროვე კონტექსტში არსებულ გამოწვევებსა და სისტემურ პრობლემებზე.

პროექტი მიმდინარეობს აშშ-ის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID) პროგრამის – „კანონის უზენაესობის მხარდაჭერა საქართველოში“ (PROLoG) – ფარგლებში, რომელიც ხორციელდება აღმოსავლეთ-დასავლეთის მართვის ინსტიტუტის (EWMI) მიერ.

- ✦ მრავალფეროვნების სახეების დოკუმენტური ვიდეო „ჭურიე“ ნომინირებულია საერთაშორისო, ADAMI მედია ჯილდოს საუკეთესო ვებვიდეოს კატეგორიაში.

ვიდეოსერია ტოლერანტობის ქართულ ტრადიციაზე – სერია მოიცავს ილია ჭავჭავაძის, ვაჟა-ფშაველას, გრიგოლ ფერაძის, კირიონ საძაგლიშვილის, ალექსანდრე ოქროპირიძის, საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის (1920) ხელისუფლების ვიზუალიზებულ ნარატივებს განსხვავებულ რელიგიურ და ეთნიკურ ჯგუფებთან ურთიერთობაზე, ტოლერანტობასა და მრავალფეროვნების პატივისცემაზე. ვიდეოები სოციალური რეკლამის სახით, გადიოდა სხვადასხვა ტელეარხზე.

პროექტი განხორციელდა ნიდერლანდების სამეფოს საელჩოს მხარდაჭერით.

დეჰუმანიზმი/ფინანსიზაცია/სემინარიზაცია

მხარდამჭერი:
 ნიდერლანდების
 სამეფოს საელჩო

ახალგაზრდების სამოქალაქო ცნობიერების გაზრდის, ინტეგრაციის, ტოლერანტობისა და ადამიანის უფლებების შესახებ ინფორმირების მიზნით, TDI რეგულარულად ატარებს ლექციებს, საგანმანათლებლო ტრენინგებს, სემინარებს და დისკუსიებს თბილისსა და საქართველოს სხვადასხვა რეგიონში.

ტოლერანტობის სკოლა – ტოლერანტობის, რელიგიის თავისუფლებისა და ადამიანის უფლებების დაცვის ხელშეწყობის მიზნით, TDI სტუდენტებისა და დაინტერესებული აუდიტორიისთვის 2014-2015 წლებში ატარებდა საჯარო ლექციათა ციკლს ადამიანის ზოგადი უფლებების; გამოხატვის თავისუფლების; კულტურული მრავალფეროვნების; ტოლერანტობის კონცეფციებისა და როლის შესახებ რელიგიაში, სამართალში, ისტორიაში, დემოკრატიულ პოლიტიკაში, გლობალურ კულტურაში, პოლიტიკურ და სოციალურ სფეროში, ლიტერატურასა და კინოში.

✦ **არაფორმალური განათლება სტუდენტებისთვის** – 2016-2017 წლებში TDI სა-ქართველოს ექვსი ქალაქის (გორი, თელავი, ბათუმი, ქუთაისი, ზუგდიდი, ახალციხე) უნივერსიტეტებში ატარებდა საჯარო ლექციათა ციკლს ტოლერანტობის, ადამიანის უფლებებისა და სეკულარობის პრინციპების შესახებ.

*მხარდამგერი:
ფონდი ლია სამოგადოება –
საქართველო (DSGF)*

✦ **გენდერული თანასწორობა მრავალფეროვან საზოგადოებაში** – 2016 წელს ქვემო ქართლსა და აჭარის რეგიონში მცხოვრები სხვადასხვა რელიგიური და ეთნიკური თემის წარმომადგენელი ქალებისთვის მოეწყო ტრენინგები გენდერულ თანასწორობაზე.

*პროექტი მიმდინარეობდა
აშშ-ის საერთაშორისო
განვითარების სააგენტოს
(USAID) პროგრამის –
„კანონის უზენაესობის
მხარდაჭერა საქართველოში“
(PROLoG) – ფარგლებში,
რომელიც ხორციელდება
აღმოსავლეთ-დასავლეთის
მართვის ინსტიტუტის (EWMI)
მიერ*

მხარდამჭერი:
ნიდერლანდების სამეფოს
საელჩო

ადგილობრივ თვითმმართველობასთან თანამშრომლობა – 2017 წელს ათი მუნიციპალიტეტის ადგილობრივი თვითმმართველობის ოცზე მეტმა ხელმძღვანელმა პირმა მონაწილეობა მიიღო TDI-ს მიერ ორგანიზებულ სემინარსა და სამუშაო შეხვედრაში. განხილული თემები მოიცავდა სახელმწიფოსა და რელიგიური გაერთიანებების ურთიერთობის მოდელებს, დისკრიმინაციის საკანონმდებლო ნორმებსა და პრაქტიკას, საჯარო მოხელეების მიერ რელიგიის თავისუფლების, ეთიკისა და რელიგიური ნეიტრალობის დაცვის სტანდარტებს. TDI-მ ასევე გამოაქვეყნა საჯარო მოხელეებისთვის რელიგიის თავისუფლების გზამკვლევი.

ქმედება და სახელმწიფო პოლიტიკის ანალიზი

TDI რეგულარულად შეისწავლის რელიგიის თავისუფლებისა და უმცირესობების უფლებების დაცვის კუთხით სახელმწიფო პოლიტიკას, საერთაშორისო გამოცდილებას, ამზადებს პოლიტიკისა და სტრატეგიული ადვოკატირების დოკუმენტებს და ატარებს სოციოლოგიურ კვლევებს.

TDI-ს პუბლიკაციები:

- ❖ რელიგიური გაერთიანებების საჭიროებების კვლევა საქართველოში
- ❖ რელიგიური დისკრიმინაციისა და კონსტიტუციური სეკულარიზმის კვლევა
- ❖ რელიგიური გაერთიანებების სახელმწიფო დაფინანსების პოლიტიკა საქართველოში (2013-2014)
- ❖ რელიგიური გაერთიანებების სახელმწიფო დაფინანსების პოლიტიკა საქართველოში (2014-2015)
- ❖ სტუდენტების განწყობა უმცირესობებისადმი და მედიის როლი
- ❖ სასკოლო სახელმძღვანელოებში რელიგიური და ეთნიკური მრავალფეროვნების ასახვა (ქართული ენა და ლიტერატურა, ისტორია, სამოქალაქო განათლება, IX-XII კლასები)
- ❖ ტოლერანტობის სკოლა (ქართველი და საერთაშორისო ავტორების პუბლიკაციების კრებული)

გამოსაქვეყნებელი პუბლიკაციები:

- ❖ კვლევა: ულტრანაციონალისტური ინტერნეტჯგუფები საქართველოში
- ❖ პოლიტიკის დოკუმენტი: რელიგიური გაერთიანებებისთვის საბჭოთა პერიოდში მიყენებული ზიანის რესტიტუციის სახელმწიფო პოლიტიკა და პრაქტიკა (საქართველო და საერთაშორისო გამოცდილება)
- ❖ რელიგიის თავისუფლების ანგარიში (2018)
- ❖ რასობრივი დისკრიმინაციის ანგარიში (2018)

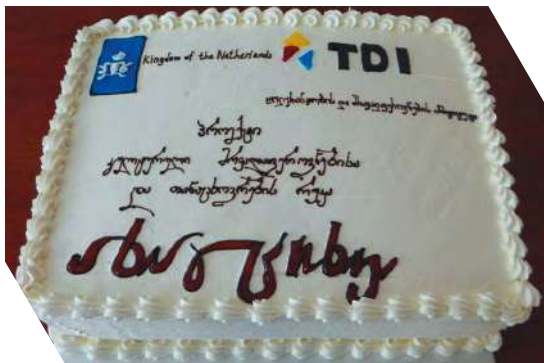
საგანმანათლებლო სისტემაში ჩაზრუნვის ხელშეწყობა

2014-2016 წლებში, TDI, ნიდერლანდების სამეფოს საელჩოს მხარდაჭერით, ახორციელებდა პროექტს, რომლის შედეგად:

- ❖ მომზადდა ანგარიში ისტორიის, სამოქალაქო განათლებისა და ლიტერატურის საგნის სასკოლო სახელმძღვანელოებში მრავალფეროვნების კულტურის ასახვის თაობაზე. ანგარიშმა ცხადყო, რომ სამივე საგნის სახელმძღვანელოები, ამ თვალსაზრისით, სერიოზულ გადასინჯვას საჭიროებს.
- ❖ შეიქმნა და გამოიცა კრებული „ტოლერანტობის სკოლა“, რომელსაც უნივერსიტეტებისა და სკოლების მასწავლებლები იყენებენ ტოლერანტობის საკითხებზე სასწავლო პროგრამების მომზადებისას.

- ❖ მომზადდა საუნივერსიტეტო კურსი „რელიგიური ტოლერანტობის კულტურა“, რომელიც 2015 წლიდან დღემდე იკითხება ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტში.

თბილისის, ბათუმის, ახალციხის და ქუთაისის სკოლის მოსწავლეებმა და მასწავლებლებმა მონაწილეობა მიიღეს მინიპროექტში „ჩემი ქალაქის მრავალფეროვნება“, რომლის ფარგლებშიც შექმნეს თავიანთი ქალაქების კულტურული მრავალფეროვნების ტურისტული მარშრუტები. ამან მათ საშუალება მისცა, სხვა თვალით შეეხედათ იმ გარემოსათვის, სადაც ცხოვრობენ და სახალისო კვლევის გზით შეესწავლათ თავიანთი ქალაქების მრავალფეროვნების სიმდიდრე.

2018 წლიდან, ნიდერლანდების სამეფოს საელჩოს მხარდაჭერით, TDI ახორციელებს ახალ ორწლიან პროექტს, რომელიც წინა პროექტის შედეგების ლოგიკური გაგრძელებაა. მისი მიზანია ტოლერანტობის კულტურის ხელშეწყობა ზოგადი განათლების სისტემაში, ამისათვის TDI:

- ✚ იმუშავებს საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის სამინისტროსთან, ასევე ყველა ჩართულ და დაინტერესებულ მხარესთან, რათა ქართული ენისა და ლიტერატურის, ისტორიის და სამოქალაქო განათლების ახალ სასკოლო სახელმძღვანელოებში სათანადოდ იყოს დაცული საგანმანათლებლო სტანდარტის მოთხოვნები ტოლერანტი და კანონმორჩილი მოქალაქის აღზრდის თაობაზე.
- ✚ შექმნის სხვადასხვა სახის მასალებს (გზამკვლევებს, წიგნებს, ვიდეოებს, ტრენინგ-მოდულებს) სახელმძღვანელოს ავტორებისა და სკოლის პედაგოგებისათვის.
- ✚ გადაამზადებს სახელმძღვანელოების ავტორებს, სკოლის პედაგოგებსა და მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის ტრენერებს.
- ✚ მოაწყობს საჯარო დისკუსიებსა და შეხვედრებს რელიგიის თავისუფლების დაცვის საკითხებზე.
- ✚ თბილისისა და რეგიონების სკოლის მოსწავლეებსა და მასწავლებლებს შესთავაზებს სხვადასხვა სახის საინტერესო პროექტებსა და იდეებს, სკოლებში ტოლერანტობისა და მრავალფეროვნების კულტურის გარემოს გასაგვითარებლად.

ჩელიგიის თაჟისუფლები და ჭოლინანჭოხის ჰიოზღემაჟიქაჟე მნაჟარმხიიჟი ძიანოხის ხელშეწყობა

ხელისუფლებას, პოლიტიკურ პარტიებსა და
რელიგიურ გაერთიანებებს შორის დიალოგი

- 2016 წლის საპარლამენტო არჩევნებამდე, TDI-მ გამართა რელიგიური გაერთიანებების შეხვედრათა ციკლი არჩევნებში მონაწილე მთავარ პოლიტიკურ პარტიებთან (USAID-ისა და საქართველოს გაეროს ასოციაციის (UNAG) „ტოლერანტობის, სამოქალაქო ცნობიერებისა და ინტეგრაციის პროგრამის“ მხარდაჭერით); ასევე, 2017 წელს, TDI-ს ორგანიზებითა და ნიდერლანდების სამეფოს საელჩოს მხარდაჭერით, მოეწყო რელიგიური გაერთიანებების წარმომადგენლების შეხვედრა ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებში მონაწილე პოლიტიკურ პარტიებსა და თბილისის მერობის კანდიდატებთან. შეხვედრები და დისკუსიები მიზნად ისახავდა, ერთი მხრივ, რელიგიის თავისუფლების კონტექსტში საარჩევნო სუბიექტების პროგრამების გაცნობას და, მეორე მხრივ, რელიგიის თავისუფლების კუთხით, საქართველოში ყველაზე მწვავე პრობლემების აქტუალიზებასა და დიალოგის ფორმატში განხილვას.

მხარდამჭერი:
ნიდერლანდების სამეფოს
საელჩო

2017-2018 წლებში TDI-მ გამართა რელიგიური გაერთიანებების ლიდერების შეხვედრები საქართველოს ათ მუნიციპალიტეტში მერებსა და ხელმძღვანელ პირებთან. დიალოგის ფორმატი ითვალისწინებდა რელიგიური გაერთიანებებისა და ადგილობრივი ხელისუფლების ურთიერთგაცნობას, აქტუალური და სისტემური პრობლემების განხილვასა და მათი გადაჭრის მიმართულებით გრძელვადიან თანამშრომლობას.

ინტერრელიგიური დიალოგი

TDI-ს აქვს რელიგიურ გაერთიანებებთან ურთიერთობისა და ინტერრელიგიური დიალოგის ხელშეწყობის დიდი გამოცდილება. რეგულარულად ეწყობა რელიგიური გაერთიანებების წარმომადგენლებთან სხვადასხვა ფორმატის სამუშაო შეხვედრები და დისკუსიები, მათ შორის, 2017-2018 წლებში, დომინანტი და არადომინანტი რელიგიური ჯგუფების წარმომადგენლების მონაწილეობით, TDI-მ გამართა საჯარო დისკუსიების ციკლი საქართველოსა და საერთაშორისო კონტექსტში რელიგიური დიალოგის გამოცდილებაზე, საბჭოთა ანტირელიგიურ პოლიტიკაზე, რელიგიის სახელით ძალადობისა და საჯარო სკოლაში რელიგიის სწავლების თემებზე.

მხარდამჭერი:

*საქართველოს გეროს ასოციაცია (UNAG),
„ტოლერანტობის,
სამოქალაქო ცნობიერებისა
და ინტეგრაციის
მხარდაჭერის პროგრამის“
(PITA) ფარგლებში,
რომელსაც აფინანსებს
აშშ-ის საერთაშორისო
განვითარების სააგენტო
(USAID)*

ღონოვნები და პარტნიორები

ნიდერლანდების სამეფოს საელჩო

ამერიკის შეერთებული შტატების საელჩო საქართველოში

ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტო (USAID)

აღმოსავლეთ-დასავლეთის მართვის ინსტიტუტი (EWMI) –
კანონის უზენაესობის მხარდაჭერის პროგრამა საქართველოში (PROLoG)

საქართველოს გაეროს ასოციაცია (UNAG)

ფონდი ღია საზოგადოება – საქართველო (OSGF)

ფორმანგოზის და მრავალფეროვნების ინსტიტუტის (TDI)

დამფუძნებლები

ეკატერინე ჭითანაშვილი

ჟურნალისტი და სოციალური ანთროპოლოგი, დირექტორი

მარიამ ღვთაძე

იურისტი, იურიდიული მიმართულების ხელმძღვანელი

ნინო ცინცაძე

ფილოლოგი, განათლების შესახებ პროექტების მენეჯერი

ბექა მინდიაშვილი

თეოლოგი

გიგა ზედანია

ფილოსოფოსი, ილიას უნივერსიტეტის რექტორი

გაბა ანდრონიკაშვილი

ლიტერატურათმცოდნე

საკონტაქტო ინფორმაცია:

TDI-ის გუნდი

გვანცა ლომია, იურისტი

შოთა თუთუბერიძე, იურისტი

ანდრო ხაბიაშვილი, იურისტი

გიორგი ნონიაშვილი, სამართლებრივი ექსპერტი

მარიამ ჭიჭია, პროექტის ასისტენტი

ანანო მიქაძე, პროექტის ასისტენტი

ნინო თეთრაული, პროექტის ასისტენტი

მისამართი:
გოგებაშვილის 42,
თბილისი, საქართველო
ელფოსტა: tdigeorgia@gmail.com
ტელ: +995322912762
ვებგვერდი: <http://tdi.ge>

tdi.ge

[images.of.diversity](https://www.instagram.com/images.of.diversity)

ტელერანტობის და
მრავალფეროვნების
ინსტიტუტი